

PRAWA DZIECKA

W 1989 r. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych uchwaliło jednogłośnie **Konwencję o Prawach Dziecka**. Polska ratyfikowała ją w 1991 r. Podpisując „Konwencję...” prezydent złożył stosowne zastrzeżenia dostosowując jej postanowienia do warunków polskich i obowiązującego w Polsce porządku prawnego, tak więc polskie prawo jest zgodne z postanowieniami Konwencji o Prawach Dziecka, którą często nazywa się małą światową konstytucją praw dzieci.

Konwencja jest aktem prawnym, który ustanawia status dziecka. Główne założenia tego aktu prawnego są następujące:

- Dziecko jest samodzielnym podmiotem (nie jest niczyją własnością) i ze względu na swoją niedojrzałość fizyczną i psychiczną wymaga szczególnej opieki i ochrony prawnej
- Dziecko jako istota ludzka wymaga poszanowania jego godności
- Najlepszym środowiskiem życia i wychowania dziecka jest rodzina
- Państwo ma obowiązek wspierać rodzinę ,a nie wyręczać w jej funkcjach.

Prawa dziecka w prawodawstwie polskim zawarte są również w **Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym, Kodeksie Cywilnym, Ustawie o Postępowaniu w Sprawach Nieletnich, Ustawie o Systemie Oświaty**.

W **rodzinnym prawodawstwie** dziecko ma prawo do:

- ▲ życia i rozwoju
- ▲ wychowania w rodzinie (w przypadku rozwodu rodziców prawo do kontaktu z obojgiem)
- ▲ tożsamości (znać swoje pochodzenie, obywatelstwo)
- ▲ swobody myśli, sumienia i religii (bez naruszenia praw innych ludzi)
- ▲ stowarzyszania (może należeć do różnych organizacji i stowarzyszeń ale działalność tych organizacji musi być zgodna z prawem)
- ▲ wypowiedzi (dziecko ma prawo wyrazić swoją wolę, opinię, powinno być wysłuchane)
- ▲ nauki (dodatkowo Konstytucja RP stanowi, że dziecko w wieku 7 – 18 lat ma obowiązek uczęszczania do szkoły)
- ▲ informacji (powinno znać swoje prawa i wiedzieć jak z nich korzystać)
- ▲ prywatności(może dysponować swoimi rzeczami, zachować tajemnicę korespondencji)
- ▲ prawo do życia bez przemocy i poniżania (oznacza, że bicie, znęcanie, poniżające traktowanie, wyzywanie dziecka są niedopuszczalne i karalne)

Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do ukończenia 18 roku życia. Władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom w identycznym zakresie. Prawo zapewnia rodzicom możliwość osobistego kierowania wychowaniem dziecka ale równocześnie zobowiązuje ich do dbałości o jego zdrowie, bezpieczeństwo, wychowanie moralne oraz do ochrony przed ujemnym wpływem nieodpowiedniego otoczenia.

Dziecko z kolei zobowiązane jest rodzicom posłuszeństwo jeśli działają oni na rzecz jego dobra (kształtowanie dobrej, serdecznej, życzliwej atmosfery w domu rodzinnym). W takiej atmosferze obowiązki rodziców wobec dzieci, ich metody postępowania i obowiązki dzieci wobec rodziców znajdują wzajemne zrozumienie, posłuszeństwo nie będzie wynikało z przymusu ale z poczucia szacunku i życzliwości. Prawo dopuszcza upominanie, a nawet karcenie dziecka przez rodziców, jednak zdecydowanie zabrania bicia, poniżania, znęcania, upokarzania fizycznego i psychicznego. Jest to karalne.

Rodzice mają obowiązek utrzymania dziecka, zabezpieczenie środków materialnych na jego wychowanie i rozwój.

Ustawa o Systemie Oświaty zobowiązuje rodziców do zapewnienia regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne oraz zabezpieczenia w domu warunków umożliwiających mu przygotowanie się do zajęć.

Dziecko w rozumieniu prawa powinno pomagać rodzicom w prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego, ale może to być pomoc rozumiana jako wykonywanie pewnych czynności stosownie do wieku i możliwości dziecka bez narażania jego zdrowia lub życia (np. nie może to być dźwiganie ponad możliwości, długotrwała praca fizyczna), a także z uwzględnieniem jego prawa do nauki i zabawy (dziecko musi mieć czas wolny i czas na naukę).

Wraz z ustanowieniem prawa powstają instytucje i organizacje, których zadaniem jest czuwanie nad przestrzeganiem tego prawa. W Polsce praw dzieci broni:

- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
- Komitet Ochrony Praw Dziecka
- Rzecznik Praw Dziecka

Instytucją zobowiązaną do obserwacji i reagowania w sytuacjach, gdzie istnieje podejrzenie łamania praw dziecka jest również szkoła, a więc: dyrektor, wychowawca, pedagog szkolny. Szkoła realizuje swoje zadania w tym zakresie we współpracy z innymi instytucjami: Sądem Rodzinnym, Policją, Kuratorium Oświaty, Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Z badań prowadzonych przez organizacje o zasięgu ogólnopolskim wynika, że w rodzinach często dochodzi do łamania praw dzieci. Najczęściej jest to stosowanie wobec dzieci różnych form przemocy (fizycznej i psychicznej) polegające na dotkliwym biciu, poniżaniu, manipulowaniu lojalnością dziecka, nie uwzględnianiu opinii dziecka w ważnych dla niego sprawach, zaniedbywaniu obowiązków rodzicielskich. Oczywiście, nie znaczy to, że tak przedstawia się obraz typowej polskiej rodziny. Należy jednak podkreślić, że atmosfera domu rodzinnego kształtuje u dziecka poczucie własnej wartości i wartości moralnych.

Prawie zawsze w sytuacjach problemowych u dorastających dzieci, okazuje się, że w domu rodzinnym brakowało zrozumienia, serdeczności, poczucia bezpieczeństwa i godności, a więc nie było atmosfery do ukształtowania norm moralnych, ocen słusznych moralnie, szacunku dla siebie i innych. To właśnie radosne i szczęśliwe dzieciństwo, w domu pełnym serdeczności i szacunku (bez przemocy i poniżania), jest podstawą kształtowania się osobowości ze słusznymi moralnie zasadami.

A oto kilka wskazań dla rodziców stanowiących swoisty dekalog:

- ^ nie upokarzaj dziecka – bo ono, tak jak ty, ma silne poczucie własnej godności
- ^ dziecko to człowiek, tyle że jeszcze mały i wymaga troski i opieki
- ^ staraj się nie stosować takich metod, których sam w dzieciństwie nie akceptowałeś
- ^ pozwalaj dziecku dokonywać wyboru najczęściej jak to możliwe
- ^ nigdy nie mów o dziecku źle, w szczególności w obecności innych osób
- ^ jeżeli zachowałeś się wobec dziecka niewłaściwie – przeproś go i wytłumacz się – dziecko i tak wie kiedy popełniasz błędy
- ^ nie mów do dziecka „musisz to zrobić, bo ja tak chcę” – jeśli musisz czegoś zabronić, zawsze to uzasadnij
- ^ jeśli wydajesz dziecku polecenie, staraj się nie stać nad nim i mówić „z góry”
- ^ jeśli nie wiesz jak postąpić, przemyśl jak Ty poczułbyś się będąc dzieckiem
- ^ czasem postaraj się być adwokatem własnego dziecka, broń go jeśli wiesz, że dzieje mu się krzywda.

LIST DO RODZICÓW *Janusz Korczak*

- ✓ Nie psuj mnie, dając mi wszystko, o co Cię proszę. Niektórymi prośbami jedynie wystawiam Cię na próbę. Nie obawiaj się postępować wobec mnie zdecydowanie. Daje mi to poczucie bezpieczeństwa.
- ✓ Nie pozwól mi utrwalić złych nawyków. Ufam, że Ty pomożesz mi się z nimi uporać.
- ✓ Nie postępuj tak, abym czuł się mniejszy, niż jestem. To sprawia, że postępuję głupio, żeby udowodnić, że jestem duży.
- ✓ Nie karć mnie w obecności innych. Najbardziej mnie przekonujesz, gdy mówisz do mnie spokojnie i dyskretnie.
- ✓ Nie ochraniaj mnie przed konsekwencjami tego, co zrobiłem. Potrzebne mi są również bolesne doświadczenia.
- ✓ Nie przejmuj się zbyt, gdy mówię „Nienawidzę Cię”. To nie Ciebie nienawidzę, ale ograniczeń, które stawiasz przede mną.
- ✓ Nie przejmuj się zbyt moimi dolegliwościami. Pomyśl jednak, czy nie staram się przy ich pomocy przyciągnąć Twoją uwagę, której tak bardzo potrzebuję.
- ✓ Nie gderaj. Będę się bronił, udając głuchego.
- ✓ Nie dawaj mi pochopnych obietnic, bo czuję się bardzo zawiedziony, gdy ich później nie dotrzymujesz.
- ✓ Nie przeceniaj mnie. To mnie krępuje i niekiedy zmusza do kłamstwa, aby nie sprawić Ci zawodu.
- ✓ Nie zmieniaj swoich zasad postępowania w zależności od układów. Czuję się wtedy zagubiony i tracę wiarę w Ciebie.
- ✓ Nie zbywaj mnie, gdy stawiam Ci pytania. Znajdę informacje gdzie indziej, ale chciałbym, żebyś Ty był moim przewodnikiem po świecie.
- ✓ Nie mów, że mój strach i moje obawy są głupie. Dla mnie są bardzo realne.
- ✓ Nie sugeruj, że Ty jesteś doskonały i nieomylny. Przeżywam bowiem zbyt wielki wstrząs, gdy widzę, że nie jesteś taki.
- ✓ Nigdy nie myśl, że usprawiedliwianie się przede mną jest poniżej Twojej godności. Wzbudza ono we mnie prawdziwą serdeczność.
- ✓ Nie zabraniaj mi eksperymentowania i popełniania błędów. Bez tego nie mogę się rozwijać.
- ✓ Nie zapomnij, jak szybko dorastam. Jest Ci zapewne trudno dotrzymać mi kroku, ale proszę Cię – postaraj się!

"Gdybym mogła od nowa wychowywać dziecko"

*Gdybym mogła od nowa wychowywać dziecko,
Częściej używałabym palca do malowania, niż do wytykania.
Mniej bym upominała, a bardziej dbała o bliski kontakt.
Zamiast patrzeć stale na zegarek, patrzyłabym na to, co robi.
Wiedziałabym mniej, lecz za to umiałabym okazać troskę.
Robilibyśmy więcej wycieczek i puszczali więcej latawców.
Przestałabym odgrywać poważną, a zaczęła poważnie się bawić.
Przebiegłabym więcej pól i obejrzała więcej gwiazd.
Rzadziej bym szarpała, a częściej przytulała.
Rzadziej byłabym nieugięta, a częściej wspierała.
Budowałabym najpierw poczucie własnej wartości, a dopiero potem dom.
Nie uczyłabym zamiłowania do władzy, lecz potęgi miłości.*

[Diane Loomans]

„Dzieci uczą się tego, czego doświadczają”

*Dzieci wciąż krytykowane uczą się potępiać.
Dzieci wychowywane w atmosferze wrogości uczą się walczyć.
Dzieci wzrastające w strachu uczą się bać.
Dzieci, które spotykają się wciąż z politowaniem uczą się uważać nad sobą.
Dzieci ciągle ośmieszane uczą się nieśmiałości.
Dzieci wzrastające pośród zazdrości uczą się, czym jest zawiść.
Dzieci bezustannie zawstydzane uczą się poczucia winy.
Dzieci otoczone tolerancją uczą się cierpliwości.
Dzieci otrzymujące dość zachęty uczą się śmiałości.
Dzieci, którym nie szczędzi się pochwał, uczą się uznawać wartości.
Dzieci w pełni aprobowane uczą się lubić same siebie.
Dzieci akceptowane uczą się odnajdywać w świecie miłości.
Dzieci, które często słyszą słowa uznania, uczą się stawiać sobie cele.
Dzieci wzrastające w atmosferze wspólnoty uczą się hojności.
Dzieci otaczane rzetelnością i uczciwością uczą się, czym jest prawda i sprawiedliwość.
Dzieci wychowywane w poczuciu bezpieczeństwa uczą się ufać sobie i innym.
Dzieci dorastające w klimacie przyjaźni uczą się, jak wspaniale jest żyć.
Dzieci otoczone łagodnością uczą się spokoju ducha. [DOROTHY NOLTE]*